

העודם יהודים?

מתוך 'התורן', גיליון 45, 25.1.1918, ניו-יורק

כשבא דוד פרידריך שטרויס ושאל את השאלה: "העודנו נוצרים?" והשיב תשובה שלילית עליה, – נתעוררו באי-כוחה של הנצרות האירופית ויחד התנפלו על התיאולוגיון וההיסטוריון הגדול על אשר העיז, לדעתם, לשאול שאלה בלתי-צודקת ולהשיב עליה תשובה בלתי-נכונה. אפילו אלה, שהסכימו להרבה מדעותיו התיאולוגיות, סברו, כי כל-זמן שנוצרים לא-מאמינים מטפחים את המסורות הנוצריות ולא פרקו עול הנצרות מעליהם בפרהסיה, אין רשות למי שהוא להוציאם מן הכלל ולדבר עליהם כעל לא-נוצרים. הטענה העיקרית היתה, כי הנצרות גמישה היא ומסוגלת לתמורות ושינויים פנימיים; כי הנצרות שלפני חמש מאות שנה אינה הנצרות של היום, ולפיכך כל הנולד בדת הנוצרית הריהו נוצרי, אלא אם כן הכריז על עצמו, שעזב את דת אבותיו.

במידה ידועה היה הצדק עם מתנגדיו של שטרויס, ויש רגליים לטענתם נגד החושב התיאולוגי העמקן, שעזב את התיאולוגיה הנוצרית דוקא משום שהיה חושב עמקן. אולם לא כן הדבר ביהדות. לא הרי היהדות כהרי הנצרות. היהדות אינה בלילה של יסודות שונים ומשונים, כהנצרות. אין היא, כהנצרות, תערובת של יסודות בודהיים, עברים ויונים. היהדות היא אחדות אורגאנית, ומפני זה אינה גמישה כהנצרות. ביהדות ישנו דבר, שהוא מתמיד ונצחי ואינו ניתן להשתנות, ויתקיים כל-זמן שיתקיים עם ישראל. הנצרות לפני חמש מאות שנה היתה שונה לגמרי מזו של היום, וספק הוא, אם נוצרי בן הזמן ההוא היה מכיר את בן-דתו של הזמן הזה. לא כן היהדות. בכללה, הרי היהדות של שנות המאה הט"ו, הי"ג, הי"ב וזו שלפני מאה או מאתים שנה, או אפילו זו של היום – אחת היא, למרות פעולותיהם והשפעותיהם של אברהם גייגר וצינצינאטי. בכל הזמן הרב הזה לא עבר אף שינוי קל על עיקרי האמונה היהודית, ואף תכונתה של

היהדות כשהיא לעצמה לא נשתנתה ברב או במעט. מבחינת הדת ומבחינת המוסר והמידות אנו דבקים באותם הדברים, אשר דבקו בהם אבותינו בשנות המאה ה"ט", ומקוים אנו, כי הדורות הבאים אחרינו ימשיכו את המסורות העבריות ברוחן הצרופה.

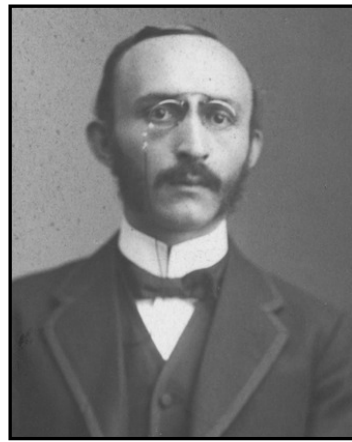
אין כוונתי במה שאמרתי להוכיח, כי לא היו בשנות המאה ה"ט" או הי"ג הוגי דעות חופשיות בקרב היהודים, או כי באיזו תקופה שהיא בהיסטוריה שלנו שמרו כל היהודים את התורות האורתודוקסיות, או אפילו את המסורה היהודית. כשנעייין בספרותנו של התקופות השונות, נראה, כי תמיד נמצאו חלקים חשובים בעמנו, אשר יהדותם היתה רופפת ואשר לא חיו חיים יהודים די-הצורך. אבל עובדה זו לא אכפה על אבותינו את הצורך לגזור גזירות או לחוקק חוקים חדשים, או לבטל ישנים, כדי לשנות את היהדות המסורתית. היחיד אמנם חי תמיד על-פי דעותיו ומנהגיו הפרטיים, אולם הכלל היהודי הכיר רק יהדות אחת, חוקה אחת, מסורה אחת והשגה יהודית אחת. כך היה מצב הדברים עד סוף שנות המאה הי"ח או, ביתר דיוק, עד תחילת שנות המאה הי"ט.

בזמן שהוא התחילה תנועת הריפורמה. האנשים, שהביאו את התנועה החדשה בעולם היהודי, נפגשו פנים אל פנים עם אותה השאלה, שדרשה טיפול ועיון גם מצד באי-כוחה של היהדות בדורות הקודמים, כלומר: עם רוח ההפקר, ששרר בקרב חלקים רבים של עמנו. אולם תחת אשר בדורות הקודמים הכירו באי-כוחה של היהדות, שאין רוח ההפקר הזה מצדיק ואיננו אף דורש תיקונים להתיר את ההפקרות הדתית, יצרו באי-כוחה של יהדות הריפורמה, שלא היו מסורים כל-כך למורשת-אבות, שיטה חדשה לסגל על-פיה את היהדות אל תנאי הזמן והמקום, כלומר: להתיר את הניהיליזם ביהדות. על-ידי זה הרסו את דרך המשפט היהודי, ש"אין בית-דין יכול לבטל דברי בית-דין חברו אלא אם כן גדול הימנו בחכמה ובמנין". אולם הם לא הסתפקו בזה בלבד, ועוד יתרה עשו: הם עשו את היהדות עם כל חוקיה היסודיים ועם כל מסורותיה הצרופות מין דבר, שניתן לעשות בו סחורה, ודברים שברוח, מכיוון שעושים אותם סחורה, תוהו ובוהו מכניסים בהם. ראשית-מעשיהם היתה להכריז על היהדות, שאינה לאומית. המעשה השני היה – לערות את יסודותיה התיאולוגיים על-ידי כפירתם בתורה

מסיני. והמעשה השלישי – הכנסת יסודות נוצריים אל היהדות. מין זה של יהדות שהטיפו לו קראו בשם "ריפורמה", ולתנועה נתנו את השם "תנועת הריפורמה", בתור ניגוד-המושגים ל"ריפורמאציה". ואין זה מקרה בלבד. הריפורמה היא חברתית ופוליטית מטבעה, בשעה שהריפורמאציה – כשמה כן תכונתה: דתית היא. הריפורמה היהודית איננה ריפורמאציה דתית, כי-אם קונו היא פוליטית וחברתית. בעשותם את היהדות סחורה, מכרו את כל היסודי והעיקרי שבה בניזיד עדשים; הם מכרו גם את אלהי ישראל וגם את עם ישראל.

יהדות הריפורמה התפשטה באירופה המערבית ובאמריקה – בייחוד באמריקה. יהדות זו אין לה שום שייכות כלל אל אותה היהדות, הידועה

בעולם זה אלפי שנה, מפני שאינה יהדות כלל; ופחות דימיון יש לה אל היהדות ההיסטורית מאשר יש דמיון לנצרות של שנות המאה העשרים לזו של שנות המאה החמש-עשרה. ולפי זה צדקה שאלתנו: "העודם יהודים?" ויותר חשיבות יש לה מאשר לשאלתו של דוד פרידריך שטרויס "העודנו נוצרים?" כי אם היתה רשות לבעלי-פלוגתתו של שטרויס לפקפק בצדקת שאלתו, הנה סבור אני, שאין בינינו מי

ש.מ. מלמד (1885-1938)

שיחלוק על צדקת הנוסחה, שאני מנסח בה את השאלה הזאת: "העודם יהודים?" אני עונה על השאלה בשלילה. אני טוען, כי לא יהודים הם, ועוד יותר מזה – כי שונאי ישראל הם גם מבחינה דתית וגם מבחינה פוליטית, עקב אשר הם כופרים בקיום עם ישראל, כשם שהם כופרים בתורה מסיני. מימי לא יכולתי להבין, על סמך מה הם קוראים לעצמם יהודים. הלא חזקתם על היהדות רפה אף מזו של הקראים, כי הקראים מודים בתורה מסיני, והם, הרפורמיים, שכל יהדותם "דתית" היא, כופרים אף בעיקר זה, שהוא אחד העיקרים היסודיים בדת ישראל. רבים מהם לא רק שכפרו בפרהסיה במקור התנ"ך, אלא שקיבלו עוד את הפירוש האנטישמי של "בקורת-המקרא" על טפשותה ועל בערותה.

היהדות איננה בלילה של יסודות שונים ומשונים, ולפיכך אין יהדות פרטית, שתהיה מתאימה אל טוב-טעמו או אוות-נפשו של היחיד. אולם יהדות הריפורמה יוצאת מן הכלל, מפני שהיא מוציאה את עצמה מכללי היהדות. אין אף דין אחד מדיני ישראל, שהריפורמים לא הכריזו עליו שתש כוחו מזוקן או שלא ביטלו אותו לגמרו. את השבת עשו חול, חגי ישראל ומועדיו נהפכו להם ל"חגאות", ואת התפילות ותוכנן סרסו כל-כך, עד שנעשו יפות גם להאוניטארים ושאר הכתות הנוצריות הליבראליות. ובמקום שקיצצו בשורשים והוציאו את כל היסודי והלשדי שביהדות הכניסו יסודות נוצריים ומסורות זרות, המתנגדות לרוח ישראל. הם עשו את בית-הכנסת ל"סינאגוגה", את ה"סינאגוגה" ל"היכל" ואת ה"היכל" – לבית הוודיביל. כי מה השם אשר נקרא לסדר-התפילות בסינאגוגה הרפורמית, במקום שה"רבי" דורש ביום הראשון בשבת על ענייני פוליטיקה, ומקהלת נשים נוצריות שרה ניגונים לא-יהודים, אם לא מחזה-שעשועים בבית-הוודיביל? ומהו היחס של רבני הריפורמה אל כל שאלות חיינו, למן הציונות עד עסקי הציבור היהודי – אם לא אנטישמי? כי זה תפקיד שונאינו מאז להעליל עלינו, כי הציונות היא אנטי-אמריקאית, אנטי-גרמנית, אנטי-צרפתית, כדבר ארץ וארץ, ולבזות את המוני עמנו, החיים באירופה המזרחית, או הבאים משם מערבה, ולבעוט ברגל-גאווה בכל תנועה ומאמץ, האומרים להרים את קרן ההמונים האלה בבחינה מוסרית ופוליטית. כשתיאולוג נוכרי מנאץ את דת ישראל, אנו קוראים לו אנטישמי; – אולם כש"רבי" של הריפורמה עושה כדברים האלה – הכל מחול לו, כי הלא דרשן בישראל הנהו, אשר לו הרשות ולו הזכות להיות בעל השגה פרטית ביהדות. למה איפוא חוטאים אנו כל כך למתנגדינו הנוכרים?

מבין אני היטב את המניעים הפסיכולוגיים לאנטישמיותם של רבני הריפורמה וסיעתם. מבין אני היטב את חרון-אפם של אלה הרבנים כביכול, הבורע נגד עם ישראל – כן דרך כל מיעוט הקם ברוב. אבות הריפורמה, הקראים, היו תמימים יותר וישרים יותר מן הריפורמים החדשים בהבעת שנאתם לעם ישראל. אבל קצרה יד בינתי להשיג, בשביל מה נתיחס אל הריפורמים החדשים באופן אחר מאשר אל הקראים? ראינו את הקראים כראות אויבינו והתייחסנו אליהם כאל אויבים. אך לא כן מתייחסים אנו אל

רבני הריפורמה: אנו נותנים אותם לבוא אל בתינו, מתרועעים עמהם וחושבים אותם לעצם מעצמנו וכשר מבשרנו. למעשה הלא הם אויבינו בנפש, אשר כל מחשבתם היא רק להשמיד את עמנו ולאבדו מבפנים, ואם אפשר להם – גם מבחוץ. לא יהודים הם – כמוהם כאותו ה"ערב-רב" של אילימנטים זרים, אשר פילסו להם נתיב בקרבנו בדורות הראשונים והיו לנו תמיד לרועץ.

וביותר אני חולק על בני עמנו האורתודוקסים (כשאני לעצמי, רחוק אני מאורתודוקסיה) וטוען, כי יחיד או ציבור, שהשליך אחר גוו את כל אשר ברא ויצר הרוח הדתי בישראל במשך שלושת אלפים שנה, ואת כל הקדוש לעם ישראל, ואת כל הקיים ועומד בדת ישראל, ואשר מתכחש במזיד למוצאו העברי ועובד אידיאלים אחרים, המתנגדים לרוחו ולמטרותיו של עמנו – לא יהודי הוא. אין לו שום זכות או רשות להיקרא בשם ישראל, ומוגי-לב הם אלה המייחדים אותו בקהלם. כל-זמן שאנו מכירים את הריפורמה בתור אבר בלתי-נפרד של היהדות, הרי היא פועלת כרקב בעצמותינו, וכל מה שנקדים לנתח ולהוציא את הסרטן הזה מגופנו, כן ייטב לנו ולבנינו אחרינו. חריצת-משפטי זו תראה כאכזרית יותר מדי אפילו בעיני היהודים האורתודוקסים, אולם נאלץ אני להשמיע בקהל, כי אחד המשגים היותר גדולים שעשינו הוא זה, שהכרנו בחשאי בזכות הריפורמה, ולא שמנו על לב כי הריפורמה עושה בנו שמות. הנחנו מקום לטעות, כי הריפורמה ילד כשר של יהדות היא, בשעה שבאמת זמורת-זר היא, – יותר נצרות רפורמית מיהדות רפורמית, והיא מביאה לידי דת חדשה בישראל – דתם של "עשירי-קרתא". די לנו להראות על הדיוטות שעשו עושר בארץ הזאת, המרגישים חובה חברתית לעצמם להיספח אל אחד ה"היכלים" של קהילה רפורמית, ועל-ידי זה חוצבים קבר-ישראל לעצמם. לולא הדיוטות אלה שנתעשרו, לולא ה"אולרייטניקים" האלה, כי אז משפט אחד היה לרפורמים באמריקה ולקראים ברוסיה – ציבור קטן, אבל עשיר, שאין לו השפעה על החיים היהודים ואין לו חלק ונחלה בהם.

אם אין אני יכול לאכול לחם על שולחן אחד עם יהודי אחר, אם אין לי חלק באמונתו, אם הוא מלעיב ומלשין כל הימים על שאיפותי הלאומיות והפוליטיות ואם אין דבר אחד שווה בין שנינו בתור יהודים – למה אכיר

אותו בתור יהודי? נוצרי יכול אמנם להכיר את הנוצרי חברו בן כיתה אחרת, אף-על-פי שאין השקפותיהם הדתיות שוות, משום שהנצרות היא בלילה של יסודות שונים ומשונים. ואילו האמריקאי, למשל, לא יכיר את חברו בתור אמריקאי, אלא אם כן הוא דבק באופני-החיים האמריקאיים, מסכים ושומע לדברי הקונסטיטוציה האמריקאית ונאמן להארץ ומנהגיה. ויהודי שאינו מכיר בעיקר היהדות – לאומיותו של ישראל – ומתנגד לשיטות עמו, המשמשות לתכלית אחת: אפשר קיום הלאום בעתיד והכשרתו לחיים לאומיים נורמאליים, – איך אוכל לחשוב בן אדם שכזה ליהודי? ואני חוזר ואומר, שהכרתם החשאית של רוב אוכלוסי עמנו ביהדות הריפורמה, שהיא למורת-רוח להם ולמסורתיהם היהודיות ולתקוותיהם לשיבת ציון, – סימן היא למורך-הלב, אותו מורך-הלב, שלעולם אין שכרו בצידו. יהדות הריפורמה מטיפוסם של רבנים, כביכול, כפיליפסון, רוזינאו ורובינשטיין אינה ניתנת לויכוחים. על כל פנים – אני כשאני לעצמי, לא אתן ידי להם, כשם שלא אדרוש בשלומם של שונאי ישראל הנוכרים. וסבורני, כי מה שאינני יכול לעשות בתור יחיד יהודי, אין הכלל יכול לעשות בתור כלל. אם יש תקווה ליהדות המסורתית להתקיים באמריקה, אז עליה למתוח קו-מקביל בין היהדות ובין האנטישמיות היהודית, או יותר נכון – בינה ובין יהדות הריפורמה. וכל-זמן שלא נצמצם את תנועותיה של יהדות הריפורמה על-ידי התכחשנו לה להכיר אותה בתוכנו, כן ייצר המקום בשביל היהדות המסורתית לגדול ולהתפתח בארץ זו. כי יהדות הריפורמה, כדרך כל הפאראזיטים, אוכלת את כל החלש והרפה אשר בחוג היקפה. סוף-כל-סוף עלינו לעשות את הצעד המכריע הזה ולהגיד ברור לכל העולם, כי הפיליפסוניות והרוזינאיות לא יהדות הן ולא מידות ולא דבר דומה מסוג זה, כי-אם שיטה של נבלה בישראל, אשר אם ניתן לה להרים את ידה, תעקור את היהדות המסורתית מן השורש. יהדות הריפורמה עוון פלילי היא ובגידה בכל ענייני היהודים, ואלה המכירים בזכותה ונושאים ונותנים עם באי-כוחה – נושאים ונותנים עם סותר-אלוהים-ועם, ויכולים הם להיות "רודפי-שלום-בעד-כל-הון", אבל אנשים יודעי ערך עצמם אינם.

לא יהודים הם הריפורמים – ונגיד-נא זאת בשערים.